

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

ถุงยางอนามัยมีประวัติศาสตร์บันทึกไว้ตั้งแต่สมัยอียิปต์โบราณ¹ สันนิษฐานกันว่าอาจใช้เพื่อเป็นเครื่องประดับหรือใช้เพื่อป้องกันการติดโรคบางอย่างแต่ไม่ใช่เพื่อการคุมกำเนิด และในปี ค.ศ. 1564 Gabriel Fallopius นักกายวิภาคศาสตร์ชาวอิตาลีได้บันทึกเกี่ยวกับปลอก (sheath) ที่ทำจากผ้าลินินใช้สวมอวัยวะเพศเพื่อป้องกันการโรคซิฟิลิส Fallopius ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพของปลอกที่เขาประดิษฐ์ว่า จากการทดลองในผู้ชายจำนวน 1,100 รายที่ใช้อุปกรณ์นี้ ไม่พบมีการติดเชื้อซิฟิลิสแม้แต่รายเดียว ในปีคริสต์ศตวรรษที่ 18 ปลอกที่จำหน่ายผลิตจากผ้าใ้ของสัตว์จำพวก แกะ ลูกวัว และ แพะ มีราคาแพง ส่วนมากจะจำหน่ายในสถานโสเภณีและมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ในขณะที่เดียวกันก็มีหลักฐานน่าเชื่อได้ว่ามีการใช้เพื่อการคุมกำเนิดในช่วงเวลาดังกล่าวด้วย

จนกระทั่ง ค.ศ. 1843-1844 Good year และ Hancock สามารถผลิตยางธรรมชาติให้มีคุณสมบัติขึ้นด้วยวิธีการ vulcanization จึงมีการนำยางธรรมชาติมาผลิตถุงยางอนามัยในช่วงครึ่งหลังของในปี คริสต์ศตวรรษที่ 19 ซึ่งทำให้ราคาถูกลงและผลิตได้เป็นจำนวนมาก จึงมีการใช้แพร่หลายมากขึ้น ในช่วงปี ค.ศ. 1930-1935 มีการนำน้ำยางธรรมชาติ (liquid latex) นำมาใช้ผลิตถุงยางอนามัย และต่อมามีการนำระบบการผลิตแบบอัตโนมัติมาใช้ ทำให้ถุงยางอนามัยมีราคาถูกลง และมีคุณภาพดีขึ้น

สำหรับอุตสาหกรรมถุงยางอนามัยในประเทศไทยนั้น เดิมประเทศไทยนำเข้าถุงยางอนามัยสำเร็จรูปจากต่างประเทศทั้งหมด ต่อมาตั้งแต่ปี 2514 บริษัท รอยัลอินดัสตรีส์ (ประเทศไทย) จำกัด แห่งเดียวที่ดำเนินธุรกิจด้านถุงยางอนามัย โดยนำเข้าถุงยางอนามัยแบบเปลือยเข้ามาอาบน้ำยา และบรรจุหีบห่อขายในประเทศไทยโดยใช้ชื่อสินค้าของตนเองคือ คิงเท็กซ์ เมื่อปี พ.ศ. 2531 เริ่มมีการก่อตั้งโรงงานผลิตถุงยางอนามัยในประเทศไทยโดยเน้นการส่งออกต่างประเทศเป็นหลัก ซึ่งโดยบริษัทเหล่านี้ได้รับสิทธิพิเศษด้านภาษี จากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน โดยเกือบ

¹ สุรศักดิ์ สุานีพานิชกุล, การวางแผนครอบครัวและเทคโนโลยีการคุมกำเนิด : ถุงยางอนามัย (กรุงเทพฯ: ดีไซน์, 2543), หน้า 202.

ทั้งหมดเป็นบริษัทร่วมทุนกับต่างชาติ โดยมีนักลงทุนสนใจขอรับการส่งเสริมการลงทุนในการผลิต
 ฉลุยางอนามัยถึง 11 ราย อย่างไรก็ตามมีเพียง 2 บริษัทที่เปิดดำเนินการจริง คือ บริษัทไทยไฮยีน
 โปรดักต์ จำกัด และ บริษัท ชัวร์เท็กซ์ จำกัด ต่อมาในปี 2534 บริษัทลอนดอนอินเตอร์เนชั่นแนล
 ลกรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ของประเทศอังกฤษ ได้ร่วมมือกับบริษัทรอยัลอินดัสตรีส์ (ประเทศไทย)
 จำกัด ตั้งโรงงานผลิตฉลุยางอนามัยในประเทศไทย และปี พ.ศ. 2537 บริษัทไทยนิปปอนรับเบอร์
 อินดัสตรี จำกัด ได้ตั้งโรงงานผลิตฉลุยางอนามัยขึ้น หลังจากนั้นก็มีผู้สนใจขอรับการส่งเสริมการ
 ลงทุนในการผลิตฉลุยางอนามัยเข้ามาอีกแต่ก็ไม่ได้มีการเปิดดำเนินการจริง

ฉลุยางอนามัยหรือฉลุยางคุมกำเนิด เป็นอุปกรณ์สำคัญใช้เพื่อการคุมกำเนิด และป้องกัน
 โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่ 28 พ.ศ. 2545 กำหนดให้
 ฉลุยางอนามัยเป็นเครื่องมือแพทย์ และหมายความรวมถึงอุปกรณ์ที่ทำจากนํ้ายางธรรมชาติ นํ้า
 ยางสังเคราะห์หรือวัสดุอื่น ใช้สวมอวัยวะเพศชายเพื่อการคุมกำเนิด หรือการป้องกันโรคติดต่อทาง
 เพศสัมพันธ์

สถานการณ์เอดส์ในประเทศไทย นับตั้งแต่เชื้อไวรัสเอดส์แพร่ระบาดเข้ามาในประเทศไทย
 โดยผู้ป่วยรายแรกเป็นเพศชายที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศ ในปี พ.ศ. 2527 ต่อมาการระบาดใน
 ประเทศไทยได้แพร่จากกลุ่มรักร่วมเพศ ไปยังกลุ่มติดยาเสพติดชนิดฉีด นักโทษ และขยายไปยัง
 หญิงขายบริการทางเพศ แพร่เชื้อต่อไปยังชายนักเที่ยว กลุ่มหญิงวัยเจริญพันธุ์ จากข้อมูลสำนัก
 ระบาดวิทยา พบว่าจำนวนผู้ป่วยเอดส์เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จากผู้ป่วยเอดส์เพียง 1 รายในปี พ.ศ. 2527
 จนถึง 31 สิงหาคม พ.ศ. 2547 พบว่ามีผู้ป่วยเอดส์ทั้งสิ้น จำนวน 246,713 ราย และมีผู้เสียชีวิต
 จำนวน 67,075 ราย

โรคเอดส์ไม่เพียงแต่เป็นปัญหาสาธารณสุขเท่านั้นแต่ยังเป็นปัญหาดังคม หากประชากรที่
 อยู่ในวัยทำงานต้องเสียชีวิตด้วยโรคเอดส์ย่อมทำให้เกิดภาระทางสังคมเพิ่มขึ้น หรือพ่อแม่ที่
 เสียชีวิตเนื่องจากโรคเอดส์ก็ทำให้นุตรกลายเป็นเด็กกำพร้า ซึ่งเป็นภาระของสังคมเช่นกัน รัฐบาล
 ได้ตระหนักถึงความจำเป็นต้องกำหนดมาตรการต่าง ๆ และดึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและ
 ในทุกระดับ เพื่อป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ โดยได้ดำเนินงานโครงการฉลุยางอนามัย 100
 เปอร์เซนต์ขึ้น ซึ่งเริ่มดำเนินงานทั่วประเทศในปี พ.ศ. 2532 เป็นโครงการที่รณรงค์ให้มีเพศสัมพันธ์
 อย่างปลอดภัย โดยใช้ฉลุยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายคือหญิงขายบริการ
 ทางเพศและชายนักเที่ยว โครงการดังกล่าวจะใช้กิจกรรมการเรียนรู้ประชาสัมพันธ์และบทลงโทษ

ควบคู่กันไป โดยเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ตำรวจจะบอกเจ้าของสถานบริการทางเพศให้รู้ว่าจะถูกลงทะเบียนหากยอมให้ลูกค้ามีเพศสัมพันธ์โดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย บทลงโทษมีตั้งแต่การปิดสถานบริการเป็นการชั่วคราว จนถึงการสั่งปิดเป็นการถาวรหากไม่ปฏิบัติตาม ในอีกทางหนึ่งเจ้าหน้าที่จะแจกถุงยางอนามัยและให้ความรู้รวมทั้งจัดการให้หญิงบริการไปตรวจสุขภาพเป็นประจำ

ตารางที่ 1.1 แสดงอัตราการใช้ถุงยางอนามัยของชายนักเที่ยว

ปี พ.ศ.	กรุงเทพฯ	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคอีสาน	ภาคใต้
2534	86.63	84.97	91.26	82.22	71.90
2535	90.59	92.41	94.39	94.27	92.89
2536	-	95.69	94.70	97.37	89.13
2537	99.09	95.19	95.56	95.31	90.64
2540	96.33	94.49	99.25	99.25	98.75
2541	92.68	97.80	98.36	98.05	97.83
2542	98.72	96.02	93.81	98.80	94.14
2543	91.20	98.85	98.89	98.90	95.92
2544	-	98.15	97.39	97.27	95.67
2545	98.89	99.07	98.29	98.79	97.18
2546	96.96	97.85	97.26	95.82	94.92

ที่มา : ข้อมูลจากกองระบาดวิทยา

หมายเหตุ : ปี พ.ศ. 2538 – 2539 ไม่มีการประเมินผลอัตราการใช้ถุงยางอนามัย

อย่างไรก็ดียังมีข้อมูลบางส่วนที่แสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จ เช่น ในรายงานโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์พบการลดลงอย่างต่อเนื่อง จากจำนวนผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษา ณ คลินิกกามโรคได้ลดลงอย่างรวดเร็วจาก 220,000 คนต่อปี ในปี พ.ศ. 2531 เหลือน้อยกว่า 50,000 คนในปี พ.ศ. 2536 จำนวนผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์รายใหม่ได้ลดลงจาก 6.5 คนต่อ 1,000 คน ในปี พ.ศ. 2532 เป็น 3.2 คนต่อ 1,000 คน ในปี พ.ศ. 2534 และ 1.6 คนต่อ 1,000 คน ในปี พ.ศ. 2536 จำนวนผู้ป่วยรายใหม่ได้ลดลงอย่างต่อเนื่องเหลือเพียง 0.27 คน

ต่อ 1,000 คน ในปี พ.ศ. 2542 หรือเป็นการลดลงกว่า 20 เท่าในระยะเวลาเพียง 10 ปี² ขณะที่ข้อมูลการใช้ถุงยางอนามัยของชายนักเที่ยวทั่วประเทศ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 83.17 ในปี พ.ศ. 2534 เป็นร้อยละ 96.50 ในปี พ.ศ. 2546 ดังตารางที่ 1.1

จึงเป็นที่น่าสนใจว่านอกเหนือจากภาครัฐที่รณรงค์ส่งเสริมให้เกิดการใช้ถุงยางอนามัยแล้ว ภาคเอกชนได้แก่ผู้ผลิตถุงยางอนามัยมีพฤติกรรมการแข่งขันอย่างไร ที่จะรักษาส่วนแบ่งตลาดของตน และมีส่วนส่งเสริมให้เกิดการใช้ถุงยางอนามัย ซึ่งก่อนจะศึกษาถึงพฤติกรรมการแข่งขันควรจะศึกษาถึงลักษณะโครงสร้างตลาดของอุตสาหกรรมถุงยางอนามัยก่อน เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมการแข่งขันในอุตสาหกรรม

1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงประวัติความเป็นมาและภาพรวมโดยทั่วไปของอุตสาหกรรมถุงยางอนามัย
2. เพื่อศึกษาถึงโครงสร้างตลาดและพฤติกรรมการแข่งขัน ทั้งทางด้านราคาและไม่ใช่ราคา ระหว่างผู้ผลิตในอุตสาหกรรมถุงยางอนามัยสำหรับตลาดภายในประเทศ
3. เพื่อศึกษาผลกระทบของโครงสร้างตลาดต่อการใช้ถุงยางอนามัยในประเทศไทย

1.3 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาโครงสร้างตลาดของอุตสาหกรรมถุงยางอนามัยในครั้งนี้ทำการศึกษาโดยใช้ข้อมูลระหว่างปี พ.ศ. 2541 - 2546 เปรียบเทียบผู้ผลิตถุงยางอนามัยในประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย

1. บริษัท ไทยไฮยีนโปรดักท์ จำกัด
2. บริษัท ชัวร์เท็กซ์ จำกัด
3. บริษัท เอสเอสแอล แมนูแฟคเจอร์ริง (ประเทศไทย) จำกัด
4. บริษัท ไทยนิปปอนรับเบอร์อินดัสตรี จำกัด

² วิพุธ พูลเจริญ, วิชัย โปษยะจินดา, ชื่นฤทัย กาญจนะจิตรา และ วรัญญา เดียวสกุล, ประเทศไทยกับโรคเอดส์ ความก้าวหน้าและสิ่งท้าทาย, (กรุงเทพฯ: คีน พับลิชิ่ง, 2547), หน้า 22.

สำหรับการศึกษาผลกระทบของโครงสร้างตลาดต่อการใช้ถูงยางอนามัยใช้ข้อมูลลักษณะ Panel Data ซึ่งเป็นข้อมูลที่รวบรวมทั้งข้อมูลภาคตัดขวางเป็นรายภาค และข้อมูลแบบช่วงเวลา เป็นรายปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 – 2546

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบถึงลักษณะโครงสร้างตลาดพฤติกรรมการแข่งขันของอุตสาหกรรมถูงยางอนามัยและปัจจัยด้านโครงสร้างตลาดและพฤติกรรมการแข่งขันที่มีผลต่อการใช้ถูงยางอนามัยในประเทศไทย โดยผลการศึกษาที่ได้ผู้ผลิตสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ในการแข่งขัน พัฒนาผลิตภัณฑ์และส่งเสริมให้เกิดการใช้ถูงยางอนามัยมากยิ่งขึ้น และยังเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจแก่ผู้ที่สนใจเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมถูงยางอนามัย

1.5 ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการศึกษา

ในการศึกษาคั้งนี้แบ่งการนำเสนอออกเป็นบทต่าง ๆ ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ เป็นการกล่าวถึงที่มาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์การศึกษา ขอบเขตของการศึกษา และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาคั้งนี้

บทที่ 2 อุตสาหกรรมถูงยางอนามัย ซึ่งกล่าวถึงความเป็นมาของอุตสาหกรรมถูงยางอนามัย ผู้ผลิตในอุตสาหกรรมถูงยางอนามัย ประเภทและชนิดของถูงยางอนามัย กระบวนการผลิต โครงสร้างต้นทุน สภาพตลาดภายในประเทศ การส่งออกและนำเข้า

บทที่ 3 วรรณกรรมปริทัศน์ กล่าวถึงทฤษฎีทางด้านโครงสร้างตลาด ความหมาย ประเภท และพิจารณาประเภทของโครงสร้างตลาด รวมถึงทฤษฎีพฤติกรรมตลาดและงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 4 วิธีการศึกษา ซึ่งกล่าวถึงข้อมูลและการรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา รวมถึงวิธีวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 ผลการศึกษาของโครงสร้างตลาด พฤติกรรมการแข่งขัน และการใช้ถูงยางอนามัย กล่าวถึงผลการวิเคราะห์โครงสร้างตลาด ผลวิเคราะห์พฤติกรรมการแข่งขันทางด้านราคาและไม่ใช่ราคา ผลการวิเคราะห์ผลกระทบโครงสร้างตลาดต่อการใช้ถูงยางอนามัยในประเทศไทย

บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะเป็นการสรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะจากการศึกษา